

STOLICA KRAJU ZWIĄZKOWEGO HANOWER

Nadburmistrz
Dział Gospodarki i Ochrony Środowiska Biuro
zrównoważonego rozwoju i Agenda 21
 Trammplatz 2
 30159 Hannover

Telefon: (0511) 168-45078/-49838
 E-mail: agenda21@hannover-stadt.de

Tekst

Ingmar Vogelsang, Marion Köther

Osoba odpowiedzialna za redakcję

Susanne Wildermann

Projekt

EXNER DELUXE DESIGN, Hannover

Fotografie

Landeshauptstadt Hannover, Nader Ismail, Joana Schulte,
 TransFair e. V., Pavel Vurma, Ralf Waselowsky

Druk

xxxxx, Hannover
 Wydrukowano na papierze pochodzącym w 100% z recyklingu

Tłumaczenie

Lingua-World GmbH, Köln

Stan

Marzec 2020 po wydaniu 3. poddanym aktualizacji – luty 2018

NIE WSZYSTKO UCZCIWE – NIE WSZYSTKO BIO – SPRAWIEDLIWY HANDEL NIE POPRAWI LOSÓW CAŁEGO ŚWIATA

Zadaniem sprawiedliwego handlu jest poprawa pozycji producentów na globalnym południu. Należy do tego również wspieranie rolnictwa ekologicznego. Wiele produktów z sprawiedliwego handlu posiada równocześnie oznaczenie pieczęcią „Bio”. Droga w kierunku przeciwnym nie jest niestety możliwa. Ekologiczna uprawa jest wprawdzie dobra dla człowieka i środowiska naturalnego, jednak zachowanie zasad sprawiedliwego handlu nie jest obowiązkiem. Istnieją plantacje, będące wzorowymi uprawami ekologicznymi, które nie przejmują się zasadami prawa pracy.

Również łańcuch transportowy od wspólnoty producentów do portu, a stamtąd statkiem do producenta, przetwarzanie i ostatecznie sprzedaż w sklepie nie stanowią już elementu składowego sprawiedliwego handlu. Właśnie na statkach transportowych warunki pracy są dramatycznie złe, a wiele podmiotów handlu detalicznego zatrudnia pracowników w krytycznych warunkach.

Stąd krytyka ze strony organizacji współpracy rozwojowej wobec FLO, jakoby organizacja ta, włączając w swój plan działania maksymalizację zysków zainteresowanych przedsiębiorstw oddalała się od idei solidarnego handlu. Obawiają się utraty zaufania konsumentów wobec pieczęci, nadanych przedsiębiorstwom. Mimo tego producenci surowców, niezbędnych do produkcji wyrobów oznaczonych pieczęcią sprawiedliwego handlu, utrzymują lepsze ceny za oferowane towary od cen produktów dużych koncernów sprawiedliwego handlu oraz uznanych dostawców. A więc są one warte swojej ceny w porównaniu z konwencjonalnymi cenami.

CO OTRZYMUJĄ PRODUCENCI?

Sprawiedliwy handel nie stanowi alternatywnej formy zbioru funduszy - producenci nie otrzymują jałmużny! Również w obrębie sprawiedliwego handlu obowiązują zasady zdrowego gospodarowania. Tu odbywa się wymiana towaru na pieniądze. Jednak w odróżnieniu od konwencjonalnych stosunków handlowych inaczej przebiega kalkulacja ceny. Odbywa się ona według lokalnych kosztów utrzymania. A przede wszystkim: negocjacje cenowe z producentami odbywają się na wysokości wzroku.

Udział środków, które pozostają producentom w porównaniu z towarem produkowanym konwencjonalnie, zależna jest od produktu, regionu i organizacji sprawiedliwego handlu. Ustala się cenę minimalną, która musi pokryć koszty produkcji i utrzymania producenta. Ponadto wypłaca się premię z tytułu sprawiedliwego handlu, z której finansuje się projekty wspólne. Dalsze dopłaty dotyczą przejścia na produkcję ekologiczną lub produkcję towarów o szczególnie wysokiej jakości.

Cenę w sklepie wylicza się równoważnie do ceny produktu konwencjonalnego. Podstawę kalkulacji stanowi cena nabycia. Dolicza się również ceny reklamy i praw do znaków towarowych oraz wynagrodzenia personelu. Wnioskowanie o wysokości przychodów producentów po wysokości ceny sprzedaży nie jest więc możliwe. Supermarkety i dyskonty, z uwagi na kalkulacje mieszane i wyższe obroty kalkulują głównie nieco niższe marże, stanowiące o ich zysku. Mogą więc oferować produkty, pochodzące z sprawiedliwego handlu, po nieco korzystniejszych cenach. Aby sklepy specjalistyczne, sprzedające towar z sprawiedliwego handlu, nie zostały w takich warunkach zrujnowane, niektóre organizacje sprawiedliwego handlu ustalają minimalną wysokość cen sprzedaży.

CZYM SZCZEGÓLNYM CHARAKTERYZUJĄ SIĘ PRODUKTY MIESZANE?

Kawa, cukier lub banany składają się wyłącznie z jednego składnika. Lody, ciastka i czekolada to tak zwane produkty mieszane z różnych składników, składające się wyłącznie w części ze składników, pochodzących z sprawiedliwego handlu. Wykorzystuje się tu również składniki konwencjonalne, jak np. mleko lub mąka, pochodzące głównie z Globalnej Północy. W niektórych warunkach również te produkty mogą posiadać pieczęć sprawiedliwego handlu. W takim przypadku wszystkie składniki, których nabycie możliwe jest według zasad sprawiedliwego handlu (np. cukier lub kakao), pochodzą w 100% z sprawiedliwego handlu. Ponadto również wymaga się, aby z sprawiedliwego handlu pochodziło 20% składników produktu – przy czym nie liczy się tu wody pitnej i mleka, jeżeli udział tych składników przekracza 50%.

Więcej informacji bezpośrednio w Transfair:
www.fairtrade-deutschland.de/was-ist-fairtrade/fairtrade-standards/mischprodukte.html

CO PRZY DALSZYCH PYTANIACH?

Dalszych informacji o sprawiedliwym handlu, poza punktami wymienionymi powyżej, udziela biuro zrównoważonego rozwoju i Agenda 21. Tam dostępne są również informacje o możliwościach edukacyjnych sprawiedliwego handlu oraz na temat dalszych aspektów zrównoważonej konsumpcji dóbr.

CO ROBI W TYM ZAKRESIE MIASTO HANOWER

Stolica kraju związkowego Hanower i jej organizacje miejskie są od roku 2010 decyzją Rady zobowiązane do zaniechania nabywania produktów, pozyskiwanych drogą pracy dzieci. Preferuje się tu produkty pozyskane drogą sprawiedliwego handlu. Obecnie podczas wszystkich sesji w ratuszu serwuje się kawę, herbatę i sok pomarańczowy z sprawiedliwego handlu. Inne obszary, jak odzież robocza, znajdują się jeszcze na etapie koniecznych zmian.

Biuro zrównoważonego rozwoju i Agenda 21 pracują w grupie zarządzającej, złożonej z reprezentantów handlu, gastronomii i społeczeństwa, przy wdrożeniu zasad sprawiedliwego handlu. Wspólnie organizuje się lokalne akcje podczas federalnego tygodnia sprawiedliwego handlu. Biuro zrównoważonego rozwoju i Agenda 21 wydaje na tę okazję ulotkę, prezentującą wszystkie imprezy w Hanowerze, rozdawaną zainteresowanym na obszarze miasta. Miasto Hanower zostało 10 maja 2010 w uznaniu za zasługi jako pierwsze miasto w Dolnej Saksonii wyróżnione tytułem „Fairtrade-Town”. Wyróżnienie takie przyznaje się nie tylko miastom i gminom, lecz także szkołom i uniwersytetom, a w ramach projektu pilotażowego również zastępom harcerskim. W Hanowerze od roku 2016 działa pięć Fairtrade Schools, trzy inne objęte się procedurą rekrutacyjną. Miasto Hanower jest tu jednym z niewielu tak zaangażowanych miast na arenie federalnej. Również jedna z pierwszych grup Fairtrade-Scouts działa od roku 2015 w Hanowerze.

Dalsze informacje w zakresie „Fairtrade Towns Kampagne” oraz dotyczące Fairtrade Schools i Fairtrade Univesity dostępne są pod adresem www.fairtrade-towns.de, Fairtrade Scouts pod adresem www.fairtrade-scouts.de

SPRAWIEDLIWY HANDEL

Dobre argumenty dla zrównoważonego rozwoju gospodarki

ODPOWIEDZIALNOŚĆ NIE KOŃCZY SIĘ NA GRANICY MIASTA

Czekolada, sok pomarańczowy lub „Latte to go”: często zapominamy, jak wiele surowców, z których wykonano te produkty, pochodzi z Globalnego Południa¹. Ludzie tam zatrudnieni często pracują w warunkach uwłaczających godności. Typowym zjawiskiem jest 12-godzinny tydzień pracy, a nawet 16 godzin pracy nie jest niczym nadzwyczajnym. Aby wyżywić rodzinę pracują nawet dzieci, i to w wymiarze do 10 godzin na dobę. Mimo tego pieniędzy na życie nie starcza, a tematyka ochrony zdrowia lub ubezpieczenia chorobowego jest całkowicie obca.

Istnieją jednak alternatywy. Sprawiedliwy handel wnosi istotny wkład w sprawiedliwość społeczną i ekologiczną. Pomaga równocześnie w poprawie warunków pracy i życia ludzi w tych obszarach świata. Bez niego trudno pomyśleć o zrównoważonym stylu życia na Globalnej Północy².

Biuro Agenda21 oraz biuro zrównoważonego rozwoju zebrało najczęściej pojawiające się pytania, dotyczące sprawiedliwego handlu. Informacje te mają służyć do podjęcia decyzji dotyczących nabycia, ale również zaangażowania politycznego ku poparciu zrównoważonego rozwoju gospodarki.

CZYM JEST „SPRAWIEDLIWY HANDEL”?

Wielu konsumentów łączy sprawiedliwy handel z zapłatą uczciwej ceny producentom na Globalnym Południu. Znaczenie pojęcia Sprawiedliwy handel jest jednak o wiele bardziej obszerne: Stosunki handlowe są długotrwałe i możliwe bezpośrednio. Producenci na Globalnym Południu uzyskują znacznie lepsze ceny niż na rynku światowym. Dodatkowo premie wypłaca się za wzmacnianie struktur demokratycznych, poprawę opieki zdrowotnej i wykształcenie. Również przejście na rolnictwo ekologiczne jest jednym z celów sprawiedliwego handlu, który je wspiera.

Pracownicy otrzymują nie tylko wynagrodzenie w najniższej, ustawowej wysokości. Otrzymują „living wage”, a z tego świadczenia są w stanie bez problemu opłacić swoje utrzymanie bez niedoborów. Zapewnia się również ochronę pracy i zaopatrzenie na wypadek choroby. Oczywiście praca dzieci, równoznaczna z ich wykorzystywaniem, oraz praca przymusowa są wykluczone.

Aktywiści sprawiedliwego handlu funkcjonują w warunkach wzajemnego dialogu, szacunku oraz przejrzystości. W podejmujących decyzje gremiach najważniejszej organizacji sprawiedliwego handlu, World Fair Trade Organisation, wszystkie gremia składają się w równej proporcji z producentów i podmiotów handlowych.

PO CZYM MOGĘ ROZPOZNAĆ SPRAWIEDLIWY HANDEL?

Aby nie nadużywać idei sprawiedliwego handlu, aktywiści forsują dwie główne zasady, których zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa konsumentów: przejrzystość i kontrola. Ich przestrzeganie odbywa się dwoma różnymi drogami. Duże „koncerny sprawiedliwego handlu” (GEPA, El Puente, Banafair, dwp i Globo) to importerzy. Ci przykładają w pierwszej kolejności wagę do rzetelności struktur handlowych - począwszy od produkcji, poprzez przetwarzanie, aż po sprzedaż. Zakupy dokonywane są bezpośrednio w ramach współpracy, a przetwarzanie surowców odbywa się na ich zlecenie. Gotowe produkty podlegają sprzedaży pod ich znakami handlowymi w sklepach na całym świecie, w Internecie, również w wyznaczonych supermarketach.

GŁÓWNA ZASADA SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

W roku 2001 cztery międzynarodowe organizacje, skupiające podmioty sprawiedliwego handlu (FLO, IFAT, NEWSI i EFTA) porozumiały się w sprawie wspólnej definicji uczciwego handlu: „Sprawiedliwy handel to partnerstwo handlowe, polegające na dialogu, przejrzystości i szacunku, które dąży do większej równości w handlu międzynarodowym. Przyczynia się do zrównoważonego rozwoju przez oferowanie lepszych warunków handlowych oraz ochronę praw marginalizowanych producentów i pracowników najemnych, szczególnie w krajach Południa. Organizacje Sprawiedliwego Handlu (wspomagane przez konsumentów) są aktywnie zaangażowane we wspieranie producentów, podnoszenie świadomości i kampanie na rzecz zasad i praktyk konwencjonalnego handlu międzynarodowego”

GEPA, EL PUENTE, BANAFAIR, DWP I GLOBO

Poza dużymi koncernami sprawiedliwego handlu istnieje wiele mniejszych importów i podmioty, realizujące handel bezpośredni. Podmioty te pozyskują certyfikaty „dostawców sprawiedliwego handlu” wydawanych przez stowarzyszenie „Weltladen”. Informacje dotyczące „uznanych dostawców” dostępne są na stronie stowarzyszenia „Weltladen”: www.weltladen.de/de/anerkannte-weltladen-lieferanten.html

Znaną pieczęcią, potwierdzającą uczestnictwo w sprawiedliwym handlu, jest Fairtrade Labeling Organisation (FLO), która silnie popiera niezależne kontrole. Po kontroli pieczęć tę nadaje się producentom poszczególnych surowców, takich jak kawa lub kakao. Przestrzeganie kryteriów FLO wymaga regularnej certyfikacji. Firmy mogą nabywać te surowce i przetwarzać je. Produkty podlegają sprzedaży pod ich znakiem handlowym. W celu uwidocznienia faktu przetwarzania surowców pozyskanych uczciwie możliwe jest wykorzystanie pieczęci, potwierdzającej uczestnictwo w sprawiedliwym handlu. Opłata za korzystanie z tych pieczęci trafia na konta organizacji FLO, która finansuje z nich własną pracę.

PIECZEĆ TRANSFAIR (SPRAWIEDLIWEGO HANDLU)

Ponadto istnieją inne podmioty handlowe i koncerny, wykorzystujące inne pieczęcie. Niektórzy przestrzegają surowych zasad, sformułowanych przez organizacje sprawiedliwego handlu (patrz ramka - zasady sprawiedliwego handlu). Inni stosują się tylko do najważniejszych norm pracy, co stanowi przynajmniej dobry początek. Ostatecznie istnieją również pieczęcie całkowicie fikcyjne, niestanowiącej żadnej miarodajnej informacji w rozumieniu sprawiedliwego handlu i będące głównie instrumentem marketingowym.

Przegląd oraz ocena pieczęci i etykiet – nie tylko dotyczących sprawiedliwego handlu – dostępny jest label-online.de

ZAKUP PRODUKTÓW ZE SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

Produkty ze sprawiedliwego handlu dostępne są obecnie głównie w Weltladen i innych sklepach, bazujących na sprawiedliwym handlu. W sklepie z artykułami ekologicznymi i supermarketach obecny jest wybór towarów, w szczególności artykułów spożywczych, zawierających składniki, pochodzące ze sprawiedliwego handlu. Wiele restauracji i kawiarni oferuje kawę, pochodzącą ze sprawiedliwego handlu. Ulotka z adresami punktów, oferujących towary ze sprawiedliwego handlu, dostępna jest pod adresem: www.hannover-nachhaltigkeit.de

Aby nie zagubić się w dżungli pieczęci, warto zapoznać się z następującymi pieczęciami i etykietami Gwarantującymi przestrzeganie minimalnych standardów sprawiedliwego handlu i podlegają niezależnej kontroli:

1 Globalne Południe obejmuje tzw. kraje rozwijające się, położone w Ameryce Południowej i Środkowej, Afryce, a ponadto Indie, Chiny i Azję Południowo-Wschodnią.
2 Globalna Północ obejmuje kraje uprzemysłowione w Europie, Ameryce Północnej oraz Rosję, Japonię, Koreę Południową, Australię i Nową Zelandię.